

afgedaald, nog weer een nieuwe diepte ontsluit, en dat die afdaalt tot in onze nieren. Het is Gods oog, dat heel ons hart doorglukt, en tot in onze nieren indringt. „Hij kent ons hart, en proeft onze nieren.“ En niet de oppervlakkige mens, die enkel in zijn genoeft leeft, maar de man van ernst, die zijn hart doorzoekt en zelfs de sprake zijner nieren verstaat, kan vroom zijn in hooger zin.

Tegenwoordig begint men, geheel buiten de Schrift om, op soortgelijke indeeling van ons wesen te wijzen. Meer dan één menschenkenner pogde reeds heigen in ons omgaat, te verklaren door tweeërlei bewustzijn in den mensch aan te nemen. Zelfs was er één die reeds sprak van een dubbel ik in den mensch, het één ik dat leeft in ons gewone bewustzijn, en het andere een veel dieper liggend ik, waar verreweg de meesten nog geen weet van hebben, maar dat in tal van gevallen toch zeer duidelijk uitkomt en merkbaar wordt.

Te veel hechte men niet aan zulk een voorstelling. Zelfs is 't spreken van tweeërlei ik hoogst bedenkelijk. Maar wel mag er op gelet, dat thans, in de zoe eeuw na Christus, hoogstaande geleerden ons toch ongeveer weer hetzelfde komen vertellen, wat de Psalmist reeds voor drieduizend jaren wist, dat er namelijk een diepere diepte in ons wesen schuilt, waar we in den regel niet op denken, en die toch voor heel ons innerlijk bestaan en voor ons optreden in de wereld van zoo hooge betekenis blijkt.

Uit uw genoeft moet ge in uw hart, uit uw hart in uw nieren afdaalen, en zoo eerst krijgt ge een enigszins helder besef van wat in uw verborgen innerlijk leven omgaat.

Ge kust dit het best gevoelen aan de liefde.

Liefde komt u niet uit uw hoofd. De setel der liefde is niet in uw hersenen. De man van hooge wijsheid kan arm aan liefde zijn, en omgekeerd kan een man of vrouw van zeer ordinaris verstand u een schat van liefde doen toelaten, die u 't hart verwikt.

Er is in het betoon van liefde om u heen zoo sterksprekend verschil. Er is liefde in allerlei graden, in allerlei temporen. Liefde van zeer oppervlakkigen aard en liefde die zeer diep indringt. Bij den één is de liefde een schier uitwendige vorm. Zekere personen hebben dan liefde, o ja, maar het eens op, hoe spoedig hun liefde uitgeput is. Er zit geen diepte, er zit geen gloed, er zit geen overgave van zich zelf in. Nauwelijks wordt zulk een liefde dan ook op de proef gesteld, of ze houdt op te werken. Het is een liefde in o, zoo algemeen, in zoo zeer ordinaris vorm zich uitend, zoals een onderschrift van „uw liefhebberde dienaar“ vaak onder een brief is. Maar plaats daar nu eens naast een wettelijk zich opofferende, een zich toewijdende, een zich gevende liefde van een moeder voor haar kind of van een vrouw voor haar man, of ook van een vriendin voor haar vriendin. Een liefde die altoos warm is, een liefde die aan alles denkt, die alles ontstiet, die, hoe ook teleurgesteld en met koelheid bejegend, zich altoos weer even warm hernieuwt, en die zoo weet te volharden en vol te houden, dat eindelijk de meest weerbarstige natuur zich gewonnen geeft. Kortom, een liefde waarin iets van de liefde Gods voor den zondaar zich afspeelt, en ge gevoelt 't immers zelf, dat 't zulk een uit God gewelde liefde is, die naar boven en naar buiten komt niet anders dan uit het diepe hart.

Liefde, echte liefde kan niet anders dan uit 't hart komen. Maar nu zijn er in dit hart vier, vijf en meer diepten, die te eindelijk aan de nieren raakt, en nu is het wel alles liefde wat uit onverschillen lagen van ons hart naar buiten komt, maar ieder voelt toch, dat een liefde „die sterker is dan de dood en Gods liefde nader komt“, niet uit de oppervlakte, maar uit de diepste diepte van 't hart moet zijn opgeweld, en juist daardoor en daarom zoo verkwikkend aandoet.

En juist zoo nu is 't met alle gewaarwordingen, met alle uitingen, met alle opwekkingen uit ons hart. Vandaar dan ook, dat wie verder kwam, ook in zichzelf zeer duidelijk tweeërlei leven onderscheidt, het één het bloot uitwendige leven, dat zweeft in de bovenste laag van zijn hart, maar daaronder een heel ander, een veel rijker en veel inniger leven, dat opwelt uit het diepe hart.

Doch wees nu voorzichtig, en denk nu niet: Ik leef niet zoo oppervlakkig, ik leef waarlijk diep, en zoo zal 't met mij vanzelf goed zijn. Dan toch soudt ge u inbeelden, dat uit het diepe hart alleen het goede en voor God prijzlijke opkwam. En toch, dit is in 't minst niet zoo.

Zeker, diep uit het diepe hart komt de teedere liefde en wel de heilige aandrifft op, maar vergis u niet. Ook het satanische dat u soms overmeestert, komt niet uit de oppervlakte, maar evenzeer uit de verborgen diepten van uw wesen, en de kennis der sonde ontgaat u, zoo ge 't afdaalen in diepten van uw hart u niet aanwendt.

Satan kan ook met uitwendige bekloringen u verstrikken, maar de meest boosaanslag van satan overkomt u toch uit de diepten van uw hart. Men hoort dan wel zeggen: wie had ooit gedacht dat iemand zoo slecht kon zijn! En diezelfde geldt nu volstrekt niet alleen van groote misdadigers, maar even goed van een ieder onder in de gewone omstandigheden van 't leven. Ook gewone nijd, benijding, haat, bitterheid, gispuwende kwaadaardigheid, kunnen tot uit de onderste laag van de gifmijn van ons hart opkomen.

Altoos tweeërlei uit dit één zelfde diepe hart. Een nobele zin, een edele aandrifft, een teedere liefdesaandrifft, een toewijding en zelfopoffering die uw bewondering wekt, wel uit het diepe hart; maar even diep in ons wesen schuilt de kern der sonde. En wie zich zelf kent staet er gedurig zelf verschrikt van, dat een boose gedachte, een onheilige aandrifft, iets dat voor God geoordeeld ligt, zich met zulk een taalheid in de diepte van zijn hart kan vast klemmen, en gedurig weer uit dat diepe hart opspruit. Ook al bestrijdt ge het dan, en al overwint ge in dien strijd, ge weet dan toch zeer wel, dat het zeer diep uit uw hart naar boven drong, en dat juist stelt u verantwoordelijk.

Jammer slechts, dat de meesten zoo weinig in die diepe kelders en mijnen van hun eigen hart inleven. Zelfs David klaagde zich zelf hiervan aan, toen hij bad: „Reinig mij van de verborgen afdwalingen“. Maar juist dit moet ons dan ook gedurig nopen, om onze toevlucht in den afgans van hooger licht te nemen. Als dat hoogere licht tot diep in ons hart straalt, dan komen we tot zelfkennis en kan het gevaar dat dreigt, besworen worden. En zoo ook, als we recht diep voelen, dat we over de grondslagen van ons diepe hart weinig zeggenschap hebben, komt vanzelf de drang in onze ziel op, om ons tot ooren God op te heffen, en Hem 't uit den Hooge af te smeken, dat zijn

genade ons in dat diepe hart voor satan en voor ons zelf bewaart.

DR. A. K.

Amsterdam, 13 Juni 1913

De worsteling, die de volgende week in heel ons vaderland bij de stembus zal gestreden worden, draagt wel een politiek karakter, maar waar het gaat om de Christelijke beginselen voor ons volksleven te handhaven, daar spreekt het wel van zelf, dat ook ons blad met de grootste belangstelling dien strijd volgt en van harte hoopt, dat de overwinning aan de Christelijke partijen moge geschonken worden.

Onze Gereformeerde Kerken hebben als zoodanig zich buiten dezen strijd gehouden, en daarmede wel een beschaamd voorbeeld gegeven aan de predikanten der Hervormde Kerk, die een kerkelijke belang tot inzet van den politiek strijd hebben gemaakt. Hoe stuitend het onrecht is, dat aan onze Kerkengroep, die aa de Hervormde en de Roomsche Kerk, de talrijkste in het land land is, alle Staatsbijdrage onthouden wordt, niet één onze kerkelijke bladen heeft er daarom op aangedrongen, de wijziging van Artikel 171 der Grondwet toch door te zetten. Waar hoogere belangen op het spel staan, die voor heel de toekomst voor ons volk beslissend zijn, hebben onze Kerken terecht gevoeld, dat hun finantieel belang op den achtergrond moest treden. Hoewel de wijziging door de Grondwetsherzieningscommissie in Artikel 171 voorgesteld, aan onze Kerken een niet onbelangrijke staats-subsidie beloofde, die voor menige arme gemeente niet onwelkom zou geweest zijn, is er toch niet één klacht beluisterd, toen de Regeering dit voorstel niet overnam en zelfs als voorwaarde aan de politieke samenwerking der Christelijke partijen de elsch gesteld werd, dat aan Art. 171 bij de komende Grondwetsherziening niet zou getornd worden.

Indien er van vertroebeling der politiek door kerkelijke hartstochten sprake is, dan komt dat alleen ten laste van die Hervormde predikanten, die zich in het gareel spannen lieten der liberale concentratie, en van de liberale pers, die speculeert op den Papistenhaat en de antipathie tegen de Gereformeerde Kerken, om een Christelijke regeering uit het zadel te werpen.

Niet om een finantieel voordeel voor onze Kerken, maar om de handhaving en bevestiging van de Christelijke beginselen is het dus bij dezen strijd ons te doen. Waar we gelooven en belijden, dat de Overheid door God den Heere ingesteld ook tot roeping heeft, om de Christelijke religie te beschermen, daar is het voor ons wel een zaak van het hoogste belang, dat de dragers van het Overheidsgezag mannen van beslist Christelijke beginselen zijn, die de ordinaris Gods voor ons volksleven willen handhaven. Het Ministerie Heemskerk nu heeft in dat opzicht nooit een onzer geluid laten hooren: het heeft met steeds toenemende beslistheid laten uitkomen, dat het voor de Christelijke beginselen optrad, en het heeft vooral door zijn zedelijkheidszinnen getoond, dat het hem met deze betuiging volle ernst was.

Voor al nu de komende Grondwetsherziening de kroon belooft te zetten op onze jarenlangen strijd voor de School met den Bijbel, zou het een ramp wezen, wanneer ons Christelijk Ministerie tot aftreden werd gedwongen. Het is dan ook voor ieder duidelijk, dat de vrije Christelijke School ditmaal het inzet is van den strijd. Het liberalisme voelt maar al te goed, dat wanneer de Christelijke School volkomen gelijke rechten krijgt met de neutrale Staatsschool, de macht van het liberalisme voor goed zal zijn gebroken. De drang onder ons volk om de opvoeding der kinderen meer in Christelijken geest te doen plaats vinden, is zoo sterk, dat zoodra de laatste band geslaakt is, die thans haar nog omknelt, de Christelijke School weer haar eereplaats onder ons volk zal hernemen.

En niet alleen ter wille van de Christelijke School hopen we, dat het zittend Kabinet zal gehandhaafd blijven, maar niet minder ook ter wille van de Zending. Voor ieder, die de debatten in de Staten-Generaal en de polemiek in de liberale pers volgde, is het duidelijk, dat het beslist optreden van de Regeering in Indië voor de Christelijke beginselen en de Zending, den liberalen een doorn in het oog is. Nog pas verklaarde de Nieuwe Rotterdammer, dat een Minister als de Waal Makfijt alleen reeds daarom gevaarlijk was voor het land en door een ander moest vervangen worden, wilden we onze koloniën niet verspeelen. Gaat de Tweede Kamer om, dan staat te vreezen, dat we voor onze zendingssactie in Indië een tijd tegemoet gaan van officiële tegenwerking en belemmering, die onze Zending niet weinig schade zou toebrengen.

Moge daarom ieder, die een warm hart heeft voor de Christelijke School in ons vaderland en voor de Zending in onze koloniën, zijn steun aan onze Christelijke staatslieden niet onthouden. Ga op den aanstaanden Rustdag daartoe ook een gebed op tot God den Heere, in Wiens hand de uitkomst van deze worsteling is, opdat Hij de overwinning aan ons Christelijk Ministerie moge schenken. Het gaat bij deze strijd toch niet om onze belangen, maar om de eere Zijns naams.

Hooge Raad.

De „Nationale Bond van Protestantsche kiezera“ heeft als voorwaarde voor zijn steun aan kandidaat-Kamerleden te verlenen, den elsch gesteld, dat deze kandidaten verklaren moeten niet alleen geen wijziging te zullen brengen in Art. 171 der Grondwet, maar ook te zullen zorgen, dat de Hooge

Raad niet aldus kan worden saamgesteld, dat bij een mogelijke en h. l. dreigende hervatting van de procedures van 1886 en volgende jaren, in hoogste instantie een beslissing worde genomen, tegenovergesteld aan die van den Hoogen Raad bij genoemde gelegenheid, waarbij de thans bestaande Hervormde Kerk werd erkend als de enig rechtzittende op de in haar bezit zijnde kerkelijke goederen. Er werd aan toegevoegd, dat het antwoord op deze vraag beslissend zou wezen.

Volkomen terecht heeft de Nederlander dit een corruptie van den Hoogen Raad genoemd, omdat de „Kamerleden dan of slechts mannen aan de Kroon (moeten) voordragen van een bepaalde politieke of kerkelijke overtuiging, b. v. de vrijzinnigen (de „coalitie“ is immers gevaarlijk voor de Ned. Herv. Kerk en komt dus niet in aanmerking) van wie men zeker weet of meent te weten, dat zij uit kracht der overtuiging onder alle omstandigheden, — onver schillig wat hun, bij onderzoek, recht blijkt — in den gewenschten zin uitspraak zullen doen (wat een veronderstelling is zoo beledigend voor het karakter der vrijzinnigheid, dat we haar niet gaarne voor onze rekening zouden nemen); of men zou een verklaring in dien zin van de kandidaten moeten vragen vóór en aler tot het doen der voordracht mede te werken, waardoor ons „hoogste rechtscollege“ langzamerhand zou komen te bestaan uit mannen, die hun hooge positie danken aan de belofte, in strijd met hun eed in bepaalde omstandigheden het recht te zullen verbuigen!“

Ook het Handelsblad protesteert ten krachtigste tegen het stellen van een vraag, „waarop een eerlijk kandidaat onmogelijk het antwoord geven kan, dat de stellers klaarblijkelijk verwachten“. Het deelde voorts mede, dat verschillende liberale kandidaten dan ook geweigerd hadden op deze vraag te antwoorden.

Het bestuur van den Nationalen Bond heeft daarop het volgende schrijven gepubliceerd:

Van een zijde, die onze bedoeling niet heeft willen verstaan, is opmerking gemaakt over hetgeen wij aan door ons te steunen kandidaten ten opzichte van de benoeming van leden van den Hoogen Raad gevraagd hebben.

Voor een goed verstaander bestond geen aanleiding tot misverstand, gelijk ook reeds uit enige o. i. volkomen bevredigende antwoorden bleken is.

Om echter te voorkomen, dat men een al te sobere formulering onjuist uitleg, volge onderstaande omschrijving van hetgeen met die zin-sede bedoeld is.

Wij vroegen den kandidaten om, als lid van de Tweede Kamer, wat betreft de voordrachten voor den Hoogen Raad, te bewerkten, dat tot leden van ons hoogste Rechtscollege alleen benoemd kunnen worden: de meest bekwaame rechtgeleerden, van wie men zeker is, dat zij zonder eenige vooringenomenheid, volkomen onpartijdig, recht zullen spreken.

Omdat — (vooral wanneer het recht van voordracht der Tweede Kamer geschrapt wordt, als wanneer de Kamermeerderheid bij het voordragen blijft uitgaan van 't geen wij in de laatste jaren tot ons diep leedwesen gemeend hebben te moeten waarnemen) — het gevaar bestaat, dat de Hooge Raad stelselmatig zal worden omgeset, voegden wij hierbij, dat wij dit punt ter sprake brachten om niet, bij een mogelijke en o. i. dreigende hervatting der procedures van 1886 en volgende jaren, in hoogste instantie een beslissing te verkrijgen, tegenovergesteld aan die van den Hoogen Raad bij genoemde gelegenheid, waarbij de thans bestaande Ned. Herv. Kerk werd erkend als enig rechtzittende op de in haar bezit zijnde kerkelijke goederen.

Namens het Bestuur van den „Nationale Bond van Protestantsche kiezera“:

HENDR. C. DIVERRE, voorzitter.
J. W. VEENENDAAL, secretaris.

Amsterdam, 7 Juni 1913.

Blijkbaar heeft de Nationale Bond, gevoelend, dat hij al te ver was gegaan, wat water in den wijn gedaan, maar de nadere toelichting maakt de zaak waarlijk niet beter. A bon entendeur demt mot suflit, en wanneer aan een kandidaat gevraagd wordt voor ons hoogste Rechtscollege alleen de bekwaamste rechtgeleerden te kiezen, „van wie men zeker is, dat zij zonder eenige vooringenomenheid, volkomen onpartijdig, recht willen spreken“, met de toevoeging, dat men dit bepaald vraagt om het gevaar te voorkomen, dat de Hooge Raad een andere beslissing zou nemen, die ten ongunste van de Hervormde Kerk zou uitvallen, dan is het toch heuch niet moeilijk te begrijpen, wat men met deze vraag bedoelt. De bedoeling is geen ander dan te voorkomen, dat bij een nieuwe procedure over de kerkelijke goederen de Hooge Raad het recht der plaatselijke gemeente erkennen zal.

De Nederlander had daarom volkomen gelijk, van corruptie te spreken; zelfs is er wel nauwelijks erger corruptie denkbaar, dan hier wordt voorgesteld. Het hoogste rechtscollege in ons vaderland moet zoo worden saamgesteld, dat het niet meer naar den elsch van zijn geweten zal oordeelen over wat recht is, maar dat het gehouden zal wezen om de belangen van de Hervormde Kerk of liever nog van de Synodale organisatie voor te staan. En zulk een rechtsverkrachting wordt voorgesteld door mannen, die dan nog zeggen te ijveren voor de Protestantsche Christelijke beginselen en voor de Hervormde Kerk. Kan het kwaad, dat deze Hervormde Kerkpartij op politiek gebied doet, in scheller licht worden gesteld dan door dit manifest?

De Wachter.

Niettegenstaande we opkwamen tegen de onjuiste voorstelling, die Ds. Bos in de Wachter van ons gaf en hem verzochten nader bewijs voor zijn bewering, bleef de Wachter dusver ons nog het antwoord schuldig.

Nu kan het mogelijk wezen, dat Ds. Bos ook zoekende is in de oude Hervormt-nummers om het bewijs te vinden. Hij zal dan wel eenigen tijd noodig hebben, want het zoeken naar een citaat, dat niet bestaat, is zoo gemakkelijk niet. Maar we mogen er toch op rekenen, niet waar, dat wanneer Ds. Bos tot de overtuiging komt, dat hij zich vergist heeft, hij dit ook ridderlijk aan zijn lezers zal mededeelen.

Zelfs bevreesdte het ons eenigszins, dat Ds. Bos ons protest niet terstond aan zijn lezers mededeelde. Bij alle verschil van gevoelen hebben we Ds. Bos persoonlijk steeds hoog geacht. We kunnen daarom niet veronderstellen, dat hij met opzet zwijgen zou. Mogen we daarom nogmaals er op aandringen, dat hij ons antwoord ter kennis van zijn lezers brengt.

Perspoelmeik.

De schrijver van het Kerknieuws in de Nieuwe Rotterdammer heeft eindelijk, nadat ook de Nederlander zijn artikel als perfide had gequalificeerd, kennis genomen van ons protest tegen zijn bewering, dat de leiders der dolantie in 1886 een nachtelijke inval in de Nieuwe Kerk zouden gedaan hebben om zich van de brandkast meester te maken.

In plaats van deze beschuldiging waar te maken, weidt de schrijver in den breede uit over onze vergissing, dat we Prof. Eerdman's voor den steller van dit artikel hielden, en wordt aan het slot nog ter loops de opmerking gemaakt, dat we geen „bewijzen“ hadden bijgebracht voor het tegendeel van wat hij beweert.

Een meer dan zonderling antwoord. Ge beschuldigt iemand publiek een dief en inbreker te zijn. De aangeklaagde protesteert tegen dien laster. En het antwoord luidt: bewijs dat ge geen dief zijt, dan zal ik mijn aanklacht herroepen.

Accusant! incumbit probatio. Wie beschuldigt, heeft het bewijs te leveren.

Is de Kerknieuwschrijver van de Nieuwe Rotterdammer zoo weinig op de hoogte met de eerste beginselen van het recht, dat hij dit niet weet?

Zoolang hij daarom in gebreke blijft, bewijs te leveren voor wat hij insinueert — en we dagen hem hiermede nogmaals uit dit bewijs te leveren — kunnen we niet anders dan zijn geschrift als laster betitelen.

Ouders of getuigen?

XVII.

Het optreden van doopgetuigen naast de ouders was dus, naar het oordeel onzer Gereformeerde Kerken, een middelmatige zaak, die aan de vrijheid van leders conscientie moest worden overgelaten. Noodzakelijk was dit optreden der doopgetuigen niet; wanneer de ouders hun kind ten doop presenteerden en de doopvragen beantwoordden, ook al waren er geen getuigen bij, dan was dit toch volkomen voldoende, en geen Gereformeerde Kerk zou er aan gedacht hebben, gelijk Voetius terecht opmerkt, om wegens het ontbreken dier doopgetuigen den doop te weigeren.

Nu is het zeker waar, dat onze Nationale Synoden het destijds algemeen heerschende gebruik om doopgetuigen mee te brengen, niet hebben afgekeurd, maar veelmeer als nuttig en goed gebruik hebben aangeraden, gelijk dit ook nog in onze Kerkenorde geschiedt; maar dit haagt saam, zoals we in ons voorgaand artikel aantoonde, met den minder geregelde toestand, waarin onze Kerken destijds nog verkeerden. Waar doopregisters ontbraken en er dus onzekerheid kon bestaan, of een kind wel gedoopt was, was er metterdaad iets voor te zeggen, om doopgetuigen mede te brengen. Zoodra onze Kerken echter tot meer vastigheid waren gekomen, overal doopregisters werden aangelegd en heel de gemeente getuige was van den doop, bestond er feitelijk geen reden meer om dit doopgetuigenstelsel aan te houden. En toen dit gebruik niet alleen een zinledige plechtigheid werd, maar bovendien nog tot allerlei verkeerdheden aanleiding gaf, hebben de ernstigste Gereformeerde predikanten steeds luider hun stem verheven, om aan dit doopgetuigen-instituut een einde te maken. Daaraan is het te danken, dat deze doopgetuigen uit ons kerkelijk leven verdwenen zijn, en er is wel niemand in ons midden, die op wederinvoering van deze doopgetuigen aandringen zal. Waar de ouders zelf optreden om hun kind ten doop te presenteren, zijn deze doopgetuigen gansch overbodig.

Geheel anders staat het daarentegen in die gevallen, wanneer de ouders ontbreken, of „niet voldoende zijn“, gelijk Voetius het eigenaardig uitdrukt (sequidem Parentes deficiant aut non sufficient, Pol. Eccl. Pars I, lib. II, p. 707). In zulke gevallen hebben onze Kerken nooit geoordeeld, dat het optreden van doopgetuigen, of wil men liever van doopborgen, een „middelmatige zaak“ was, maar stelden zij dit als een heilisten elsch, als een conditio sine qua non, als een voorwaarde zonder wier vervulling de doop niet bediend mocht worden. De betekenis van de „doopgetuigen“ in deze twee gevallen was dan ook een geheel andere, dan wanneer de ouders zelf de belofte aflegden; ze dienden dan niet om getuigenis aangaande den doop van het kind of het geloof der ouders af te leggen, maar om bij de Kerk borg te staan voor de Gereformeerde opvoeding van het te doopen kind. Ze waren dan geen testes, maar sponsors. De naam doopgetuigen deugt dan ook niet voor hen, en behoort door dien van doopborgen te worden vervangen.

Nu kunnen we die gevallen, waarin de beide ouders ontbreken en daarom zulke doopborgen moeten optreden, hier veilig buiten bespreking laten, omdat over de

noodzakelijkheid van doopborgen in zulke gevallen wel geen twijfel bestaat. Zulke gevallen komen ook uiterst zeldzaam voor. Dat de vader en moeder beide overleden zijn, vóórdat het kind gedoopt is, zal wel altoos tot de hooge uitzonderingen behooren, en de enkele malen, dat voor een ouderloos kind de doop wordt aangevraagd, spreekt het wel vanzelf, dat de familieleden, die de zorg voor het kind op zich hebben genomen, ook de doopbelofte afleggen. Eenigszins anders staat de zaak, wanneer de vader of rels is, bijv. als kapitein op een schip; meestal wordt dan gewacht, totdat de moeder voldoende hersteld is, om haar kind ten doop te presenteren, en de moeder legt dan de belofte mede uit naam van den vader af; is de moeder geen lidmaat der Kerk of kwam zij in het kraambed te overlijden, dan zou het zeker niet wenschelijk wezen den doop van het kind uit te stellen, totdat de vader terug kwam. Bloedverwanten of vrienden kunnen dan het kind ten doop presenteren en de belofte afleggen; maar ze doen dit dan, indien we ons zoo mogen uitdrukken, niet uit hun eigen naam, maar uit naam van den afwezigen vader, want het spreekt wel vanzelf, dat zoodra de vader teruggekeerd is, de zorg voor de opvoeding van het kind en ook de verantwoordelijkheid daarvoor op hem rust. De doopgetuigen nemen dan dezelfde plaats in als de plaatsvervangers, den den bruidegom, wanneer deze in Indië is en met een meisje in Holland wil trouwen en de huwelijksbeloften zoowel op het Stadhuis als in de Kerk daarom uit naam van den bruidegom door zijn gevolmachtigde worden afgelegd. In zulke gevallen zal de predikant bij den doop dan ook moeten vragen: of de getuige uit naam van den vader belooft, dat voor de Christelijke opvoeding van het kind zal gezorgd worden, en rust de verplichting om deze belofte te vervullen, niet op den getuige, maar op den vader.

Practische moeilijkheden hebben deze gevallen echter, naar we meenen, dusver in onze Kerken niet opgeleverd; de weg wijst zich dan wel van zelf. Geheel anders daarentegen staat het, wanneer de ouders niet ontbreken of afwezig zijn, maar wanneer ze geen belijdende lidmaten der gemeente zijn en ze daarom niet in staat zijn om de stipulatie, voor den doop noodig, met den Kerkeraad aan te gaan. Dat is het wat Voetius bedoelt, wanneer hij in de tweede plaats spreekt over de „onvoldoende ouders“. Ouders, die zelf geen belijdenden des geloofs hebben afgelegd, kunnen, door de doopbelofte af te leggen, geen voldoende waarborg aan den Kerkeraad geven, en de vraag, die onze Kerken het meest in spanning houdt, is juist, hoe in zulke gevallen moet gehandeld worden.

Nu dient bij de beantwoording dezer vraag wel in het oog te worden gehouden, dat deze gevallen, in den vorm waarin ze zich thans voordoen, d. w. z. dat men te doen heeft met ouders, die in de Gereformeerde Kerk gedoopt en opgevoed zijn, maar die op later leeftijd, om welke redenen dan ook, weigeren belijdenden des geloofs te doen, oudtijds niet voorkwamen. Het gevoel, dat ieder, die in de Gereformeerde Kerk geboren en gedoopt was, op volwasen leeftijd belijdenden des geloofs moest afleggen, was destijds nog zoo algemeen, dat onze vroegere Synodes nooit geplaagd zijn voor het vraagstuk, hoe de Kerkeraad handelen moet, wanneer een kind van zoogenaamde doopdoelen ten doop wordt aangeboden. Men kan, wanneer men de historie onzer Kerken over dit vraagstuk wil raadplegen, dus alleen afgaan op wat onze Kerk in soortgelijke gevallen besloten hebben. Wat wel vaak voorkwam en waarover deze Synodes zich meermalen hebben uit te spreken gehad, was, dat de ouders, in de Roomsche Kerk opgevoed, wel eenige sympathie voor de Gereformeerde Kerk gevoelden, ook wel wenschten, dat hun kinderen in de Gereformeerde Kerk gedoopt werden, maar dat ze nog niet beslist bij de Gereformeerde Kerk zich wilden aansluiten door belijdenden des geloofs af te leggen. Al staan de beide gevallen dus niet geheel gelijk, en al zal het geval, waarop onze vaders het oog hadden, thans wel zoo goed als nooit meer voorkomen, toch kunnen de beslissingen, door deze Synodes genomen, zeker wel licht over dit vraagstuk verspreiden, omdat de beginselen, waarvan zij uitgingen, voor beide gevallen gelijk zijn. Voetius, die op deze beslissingen onzer Nationale Synodes zich beroept, stelt de vraag dan ook in meer algemeen vorm. Hij vraagt of kinderen van ouders, die zelf gedoopt zijn en in het algemeen de Christelijke religie belijden, of die de Gereformeerde religie en Kerk gunstig gezind zijn, ook al zijn ze nog niet, door belijdenden des geloofs af te leggen en deel te nemen aan het Avondmaal, in de eigenlijke gemeenschap der Kerk ingelijfd, gedoopt mogen worden en onder welke voorwaarden dit mag geschieden? (Pol. Eccl. Pars I, lib. II, p. 660).

Nu hebben onze Kerken het recht van zulke kinderen op den doop nooit betwist, omdat zij ze als een „saad des verbonds“ beschouwden. „Overmits de doop den kinderen, die in het verbond Gods staan, toekomt, en het gewis is, dat deze kinderen niet buiten het verbond zijn“, verklaarde de Synode van Dordrecht in 1578 part. vr. 27, behoorde de doop hun bediend te worden. Het rigoreuze standpunt van de Independenten, die den doop alleen wilden bedienen aan kinderen van belijdende leden der Kerk, werd door onze Gereformeerde Kerken steeds en beslist afgekeurd, gelijk we onder de Gereformeerde hebben aangetoond. Wel was er daarom verschil over de vraag, hoever de grens hier moest getrokken worden. De beslissing van genoemde Synode, dat men „de kinderen van allerlei menschen, als van hoerreders, afgeneneden, papisten en andere dergelijken zonder onderscheid“, doopen moest, glog wel het verst en drukte

ook niet de formeerde l degeijk on communice min van d leer goddel verschil van één punt v eens, dat i mocht bedi doopgetuige afleggen, er kon maken der Kerk v

Ook in meerde Ke aan bij het lijk wevroes klaard had worden, bediend we voor een (doopgetuige dagen wel i deren van a dat iemand beantwoorde gisel onzer Oaze Kerk gevallen no er doopget vragen te b

Twijfel o ijk wezen, onser Syno waren juist voor de „h al zeer wial wilden bedi den ouders v vragen bea worpen Sta ze het ult, loffelijk is, deren te d doop evena dit niet ge zelfs in zul „getuigen t needs moes al was er af te legger

Geheel a meerde Ker van de Ker Synodes on houden, late geluid hoore gehouden, be van de pred ten doop k nog niet bij maar er we aan toegevo vonden en l werd door vrees en t lidmaat be Kerkenorde de Synode i belijdend lli gedoopt wo senterd wor lijdend lidm zorg voor i toebetrouwd

Ook de Kerk, te E geen ander de broedere was het kl die betuigd Gereformeer toescheen t in het Pau de Synode het reeds g te Genève, Acta der S samgevat gevallen de de peters e bewilliging verbonden, meerde reli De Synod doopgetuige kind zorg h der Kerk i En om hie af te sluiten Dordrecht, meest liber den doop i lei mensche ontvangen, „alzoou lijke wijze i gepresente in het foru woorden en

Voor

Io hartelijk Kasteel te Rutgers te d dam: „Voor Roum 2/3. Vriendelijken willen geden D

Koetwijk.

1. J. v. d De MOZAIK JESUS LEVEN VAARWEL, J. De heer eenige jaren gaven op b schier overs uitgaaf van Hij adverte uitgaaf“ n ken aan „n mij doet ve